

Bankovní systémy

Bankovní systém je souhrn všech bankovních institucí a vzájemných vztahů mezi nimi

Bankovní systém

a) Jednostupňový

- Je tvořen bankovní institucí, která plní funkci centrální tak komerční banky (může mít i síť poboček). V minulosti tomu tak bylo např. v centrálně plánovaných ekonomikách nebo v zemích, kde měnovou politiku zabezpečuje jiná země (viz např. Vatikán, San Marino, Andora, Monako atd.)

b) dvoustupňový

- Tento bankovní systém je definován existencí:
  1. Centrální banky
  2. Soustavou bankovních institucí (obchodních bank)

Bankovní systém

1. Univerzální banky
2. Specializované banky:
  - Spořitelní banky
  - Stavební banky
  - Stavební spořitelny
  - Rozvojové banky
  - Investiční banky
  - Hypotekární banky
  - Konsorcionální banky atd.

- Charakteristické rysy bankovní soustavy:
  - Organizační struktura
  - Vlastnické poměry
  - Stupeň internacionalizace

Obchodní bankovníctví

- Banky jsou podnikatelské subjekty, které mají proti ostatním subjektům řadu specifických rysů.
- Základní cíl:
  1. Maximalizace zisku
  2. Maximalizace tržní ceny akcií

Vymezení banky:

- Funkční hledisko (vymezuje ekonomické funkce banky)
- Právní hledisko (exaktní vymezení v právní normě) viz zákon o bankách č.21/1992 Sb. Směrnice ES č. 77/780 EHS označovaná jako tzv. první bankovní směrnice.

- Podle zákona (vychází z příslušné směrnice) musí banky splňovat tyto podmínky:
  1. Jde o právnickou osobu se sídlem v ČR a založenou jako akciová společnost
  2. Přijímají vklady
  3. Poskytují úvěry
  4. K výkonu činnosti je nutné mít licenci od ČNB

Podmínky udělení licence:

Žádost působit jako banka musí obsahovat:

- Návrh stanov
- Údaje o zakladatelích banky
- Výčet činností, které bude banka vykonávat
- Obchodní plán banky na tři roky
- Informaci o organizaci banky
- Jména vedoucích funkcionářů banky
- Organizaci kontrolního systému banky
- Splnění technických předpokladů činnosti

- Složit na účet ČNB 500 mil. Kč základního kapitálu v české měně s prokázáním původu peněz.
- U zahraničního subjektu ještě navíc souhlas orgánu bankovního dohledu ze země, kde má subjekt sídlo a dále souhlas centrály s vypořádáním aktiv a závazků pobočky v ČR.
- Zákonem o bankách je rovněž vymezeno prostředí, ve kterém budou banky působit. Bankovní prostředí je vymezeno opatřeními ČNB.

Opatření ČNB

1. O kapitálové přiměřenosti.
2. O pravidlech likvidity.
3. O zásadách vytváření portfolií cenných papírů a majetkových podílů a krytí rizika znehodnocení cenných papírů a majetkových podílů opravnými položkami.
4. Opatření, kterými se stanoví zásady klasifikace pohledávek z úvěrů a tvorby opravných položek k těmto pohledávkám.
5. Opatření, kterým se stanoví požadavky na zprávu o hospodaření banky.
6. Opatření, kterým se stanoví bankám omezení a podmínky pro některé druhy úvěrů a investic do majetkových účastí.
7. Opatření, kterým se stanoví podmínky provádění dohledu na konsolidovaném základě.

Základní funkce obchodních bank:

1. Finanční zprostředkování
  2. Emise bezhotovostních peněz
  3. Provádění bezhotovostního platebního styku
- Bankovní systém a jeho organizace:
    1. Jednostupňový
    2. Dvoustupňový
      - a) Univerzální bankovníctví
      - b) Specializované bankovníctví – komerční - investiční

Český bankovní systém

- Do r. 1990 jednostupňový
- Od r. 1990 dvoustupňový

Základní složkou bankovního systému v ČR jsou tři

a) univerzální banky:

- Česká spořitelna
- ČSOB
- Komerční banka
- a další obchodní banky

b) specializované banky:

- Stavební spořitelny
- Českomoravská záruční a rozvojová banka 1992
- Konsolidační banka 1991-2003
- Česká exportní banka 1995

c) Pobočky zahraničních bank

d) Spořitelní a úvěrová družstva

Právní úprava bankovníctví

- Ústava
- Zákon o ČNB
- Zákon o bankách
  - Živnostenský zákon
  - Obchodní zákoník
  - Zákon o účetnictví
  - Zákon o cenný papírech
  - Zákon o dluhopisech
  - Zákon směnečný a šekový
  - Zákon o soustavě daní a poplatků
  - Zákon o správě daní a poplatků a další

Bankovní soustava

- Dvoustupňová bankovní soustava:
  - I. Centrální banka
  - II. Komerční banky

- 1. Centrální banka
  - Stanovuje diskontní sazby
  - Stanovuje reposazby
  - Stanovuje povinné minimální rezervy
  - Provádí operace na volných trzích
  - Určuje reeskontní kontingenty aj.

Komerční banky

Pasivní operace (vklady) → komerční banka →
→ aktivní operace (úvěry, půjčky).

Komerční banky poskytují služby:

- Vkladové služby
- Komisionářské (zprostředkovatelské) služby
- Zajišťují platební a zúčtovací styk
- Spravují majetek klientů
- Poskytují depozitní služby
- Provádí operace s cennými papíry
- Poskytují úvěry a půjčky
- Provádí směnářenskou činnost
- Poskytují finanční poradenství

Úvěry

Krátkodobé

Obchodní
Provozní
Sezonní

Střednědobé

Investiční
Překlenovací

Dlouhodobé

Investiční
Hypoteční

Typy úvěrů

1. Kontokorentní
2. Eskontní
3. Lombardní
4. Revolvingový
5. Hypoteční

Úvěrová smlouva

- Návrh úvěrové smlouvy obsahuje:
  - Druh poskytovaného úvěru
  - Účel úvěru
  - Harmonogram čerpání úvěru
  - Harmonogram splátek
  - Úročení
  - Pravidla úročení
  - Sankční podmínky
  - Formy zajištění úvěru
  - Postup při neplnění podmínek úvěrové smlouvy

Postup při realizaci úvěru

1. Předložení žádosti o úvěr klientem
2. Zpracování informací od klienta úvěrovým pracovníkem
3. Zpracování stanoviska úvěrového oddělení
4. Rozhodnutí úvěrové komise
5. Návrh úvěrové smlouvy
6. Podpis úvěrové smlouvy
7. Čerpání úvěru
8. Splácení úvěru

Rizika úvěrového vztahu

1. Rizika banky
2. Rizika klienta

Rizika banky a jištění rizik

- Při sjednávání úvěru se řeší 4 základní problémy:
  1. Co je k zajištění nabízeno
  2. Podrobnosti ocenění předmětu zajištění
  3. Úprava ocenění v případě již poskytnutého úvěru
  4. Zajištění v případě exekuce

Obvyklá jsou následující řešení:

- Blokace, depozitum v měně úvěru
- Blokace, depozitum v jiné měně a zajištění kurzového rizika
- Bankovní záruka, bankou avalovaná záruka
- Nemovitost, jejíž hodnota je stanovena znalcem
- Pohledávky tuzemských bonitních firem (cese)
- Pohledávky zahraničních bonitních firem
- Směnka vlastní (nejlépe avalovaná)
- Kotované cenné papíry
- Bonitní cenné papíry
- Movité věci (šperky, zlato atd.), za problematické jsou považována auta, výrobní zařízení atd.
- Ručitelský závazek